

International Journal of Social Sciences

ISSN:2587-2591

DOI Number:<http://dx.doi.org/10.30830/tobider.sayi.22.13>

Volume 9/2

2025 p. 224-242

ORTA ÇAĞ AVRUPASI'NDA ARİSTOKRASİ VE KADIN

ARISTOCRACY AND WOMAN IN MEDIEVAL EUROPE

Enes DEMİR*

ÖZ

Söz konusu dönem, gerek teknolojiden gerek feminist hareketten yoksun ve başlıca erkek egemen yönetilen toplumlardan meydana gelmekte, kayıt altına alınmayan/alınamayan kadınlardan oluşmaktadır. Bu çalışma, ilgili kısıtlı kaynaklar aracılığıyla o dönemin hem aristokrasisini hem de toplumsal cinsiyet anlayışını ifade etmeye çalışmıştır. Çalışmada ele alınan Aquitaineli Eleanor, Joan of Arc ve Pisan'dan Christine gibi figürler, kadınların Orta Çağ'daki baskın toplumsal cinsiyet normlarına rağmen liderlik ve entelektüel alanda nasıl bir etki yarattığını somutlaştırmaya çalışmaktadır. Günümüz yönetim sistemlerinin ve feminist hareketinin tekerrür edecek faaliyetlerde bulunmaması ve geçmişten çıkarılacak dersler ile geleceğe bakmanın ne kadar önemli olduğunun yanında, kadınların toplumda ne kadar etkili olabildiklerine ve toplumsal karar alma süreçlerine daha fazla dahil edilmelerinin önemini anlatmak amaçlanmıştır. Kadınların liderlik ve güç yapılarındaki yerlerini görünür kılarak, geçmişten günümüze uzanan toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini sorgulamak hedeflenmiştir. Hazırlanan ve sunulan bu çalışma, dünya üzerindeki yönetimlerin neredeyse temelinin oluşturan aristokrasinin topluma katkıları, kadınlara bakışı ile bahsi geçen dönemin şartlarıyla kadınlarının yaşadığı zorlukları dile getirmesi ve günümüze etki edebilecek sonuçlar çıkarması sebebiyle müteakip çalışmalar için önem arz etmektedir. Her ne kadar bu çalışma dönemin aristokrat kadınlarının toplumsal statüsü ve etkisini geniş bir perspektif ile ele alsada da, kaynakların sınırlılığı nedeniyle daha derinlemesine analizlerin yapılması zorlaşmıştır.

Anahtar Kelimeler: Orta Çağ, Orta Çağ Avrupası, Aristokrasi, Kadın, Erkek Egemenlik.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İnsan İlişkileri Bölümü, E-mail: enesdemir.1681@hotmail.com, ORCID: 0009-0005-4029-0086, Gaziantep, Türkiye.

ABSTRACT

This study examines the historical invisibility of women during the Middle Ages, a period dominated by patriarchal structures and lacking both technological advancement and organized feminist movements. Despite limited resources, it aims to explore the roles and societal perceptions of aristocratic women by analyzing influential figures such as Eleanor of Aquitaine, Joan of Arc, and Christine de Pisan. These examples illustrate how some women managed to assert themselves in leadership and intellectual spheres despite prevailing gender norms. The study highlights the importance of understanding historical gender dynamics in order to prevent similar inequalities in modern governance and to support the development of more inclusive societies. Although the scarcity of sources restricts deeper analysis, the study provides a valuable foundation for future research on the political and social influence of noblewomen throughout history.

Keywords: *Middle Ages, Medieval Europe, Aristocracy, Women, Male Dominance.*

Giriş

Bu çalışma ile birlikte özellikle Orta Çağ döneminin ve sınırlandırmak adına o dönemin Avrupa’ında bilhassa etkili olan ‘Aristokrasi’ yönetim şekillerinin etkisi ve bu etkenlerin çizdiği kadın görüntüsü ele alınmaya çalışılmıştır. Söz konusu dönem gerek teknolojiye gerek feminist hareketten yoksun geçirilen ve başlıca erkek egemen yönetilen toplumlardan oluşması sebebiyle eşi, babası vb. yakınlıklarıyla tanınan kadınlar hariç kayıt altına alınmayan kadınlardan teşkilidir. Araştırma, bu kısıtlı kaynaklar aracılığıyla o dönemin hem aristokrasisini hem de toplumsal cinsiyet anlayışına ulaşmaya çalışmıştır. Bu çalışmada; günümüz yönetim sistemlerinin ve feminist hareketinin tekerrür edecek faaliyetlerde bulunmaması ve geçmişten çıkarılacak dersler ile geleceğe bakması, aynı zamanda bunları kayıt altına almanın ne kadar önemli olduğunun yanında aristokrat kadınların toplumda ne kadar etkili olabildiklerine de şahit olarak, toplumsal karar alma süreçlerine daha fazla dahil edilmelerinin önemini anlatmak amaçlanmıştır. Hazırlanan ve sunulan bu araştırma makalesi, dünya üzerindeki yönetimlerin neredeyse temelini oluşturan ve ilklerden olan aristokrasinin topluma katkıları, dönemlerine etkileri, kadınlara bakışı ve onları yönetimin neresine ne kadar yerleştirilebildikleri konularına değinmiştir. Bahsi geçen dönemin şartları ile kadınlarının yaşadıkları zorlukları dile getirmesi doğrudan konu ile ilişkili yabancı dilde yayımlanmış kaynakları da kullanması ve günümüze etki edebilecek sonuçlar çıkarması sebebiyle müteakip çalışmalar için önem arz etmektedir.

Yöntem

Bu çalışma, tarihsel araştırma yöntemine dayalı olarak yapılandırılmıştır. Niteliksel bir yaklaşım benimsenmiş ve özellikle ikincil kaynaklar üzerinden içerik analizi yapılmıştır. Kullanılan kaynaklar; tarihsel belgeler, akademik yayınlar, kitaplar ve makalelerden oluşmaktadır. Literatür taraması yoluyla, Orta Çağ Avrupası’nda aristokrasinin yapısı ile kadınların bu yapı içerisindeki toplumsal ve siyasal konumları incelenmiştir.

Çalışma kapsamında seçilen kadın figürlerin değerlendirilmesinde, dönemsel bağlam gözetilerek tarihsel bütünlük sağlanmıştır. Kadınların yaşadıkları toplum içindeki rolleri; siyasi, sosyal ve kültürel düzlemde ele alınmış, karşılaştırmalı bir perspektifle analiz edilmiştir. Değerlendirmelerde yorumdan çok betimleyici ve çözümleyici bir üslup benimsenmiş; tarihsel olaylar, belgeler ve akademik kaynaklar ışığında nesnel kalmaya özen gösterilmiştir.

Orta Çağ

Orta Çağ, Batı tarihçiliğinde genellikle Batı Roma İmparatorluğu'nun çöküşü olan M.S. 5. yüzyıldan, Osmanlı İmparatorluğu tarafından İstanbul'un fethi ile Bizans İmparatorluğu'nun yıkılışı veya 1492 yılında Amerika kıtasının keşfedilmesine rastlayan, 15. yüzyıla kadar süren dönem olarak kabul edilen bir tarihi dönemdir (Topdemir, 2012). Bu dönem, Batı Avrupa'nın siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel yapısının şekillenmesinde kritik bir rol oynamıştır. Batı Avrupa'da kilise otoritesinin yükseldiği ve feodal yapının güçlendiği bir süreçtir. Bu dönem Erken, Yüksek ve Geç Orta Çağ olmak üzere üç ana alt döneme ayrılır ve her biri kendi içinde belirgin özelliklere sahiptir (Gülcan, 2019).

Erken Orta Çağ, Batı Roma İmparatorluğu'nun çöküşünden sonra Batı Avrupa'nın siyasi ve ekonomik bir hengâme dönemine girmesiyle başlar. Roma'nın güçlü merkezi otoritesinin yıkılmasıyla, Batı Avrupa küçük krallıklar ve lordluklar arasında kaymış bir yapıya bürünmüştür (Tan, 2018). Bu dönemde feodal sistem ortaya çıktı ve bölgesel lordlar, köylülerle toprak karşılığı koruma anlaşmaları yaptı. Feodal sistem, toplumun as yapısını belirleyen ve lordlar, vasallar ve köylüler arasında katı bir hiyerarşik yapı oluşturan yapıcılar olmuşlardır (Wood, 2017).

Katolik Kilisesi'nin hem dini hem de siyasi bir otorite olarak öne çıktığı bu dönemde Hristiyanlık, Batı Avrupa'da hızla yayılmıştır (Meydan ve Güç, 2021). Kilise, eğitim ve kültürün ana merkezi haline gelmiştir. Manastırlar, yazıların ve bilimsel bilgilerin savunucusu olmuştur. Karolenj İmparatorluğu, Charlemagne (Şarlman) liderliğinde bu dönemin en güçlü siyasi yapılarından birini oluşturmuştur. Charlemagne'ın yönetimi altında, eğitim ve kültürde birçok gelişmeler kaydedilmiş ve Batı Avrupa'da bir çeşit "Karolenj Rönesansı" yaşanmıştır (Zenginoğlu, 2022).

Yüksek Orta Çağ, ekonomik ve nüfus artışıyla karakterize edilen bir dönemdir. Tarımda yapılan yenilikler, Avrupa'da gıda üretimini artırarak nüfusun hızla artmasına vesile olmuştur (Ülgen, 2010). Bu dönemde şehirler büyümeye ve ticaret kendini geliştirmeye başlamıştır. Feodal sistemin güçlenmesiyle siyasi istikrar sağlandı ve lordlar, topraklarını müdafaa için kaleler inşa etmişlerdir.

Haçlı Seferleri, bu dönemin mühim olayları arasında yer almıştır. 11. yüzyıldan itibaren, Avrupalı Hristiyanlar, 'Kutsal Topraklar' Müslümanlardan geri almak amacıyla bir dizi askeri sefer düzenlemişlerdir. Bu seferler, Doğu ve Batı dünyası arasındaki ticaretin artmasına ve etkileşimin kültürel olarak kuvvetlenmesine sebep olmuştur (Ulutaş, 2023).

Yüksek Orta Çağ'da üniversitelerin kurulması, eğitim ve bilimde önemli kalkınmalar sağlamıştır. Bologna, Oxford ve Paris gibi üniversiteler, Avrupa'nın entelektüel merkezleri haline gelmiştir (Rukancı ve Anameriç, 2004). Bu dönemde katedrallerin ve kiliselerin inşasında yaygın olarak Gotik mimari kullanılmaya başlanmış, gotik sanat ve mimari, devasa vitray pencereler, sivri kemerler ve uçan payandalar ile karakterize edilmiştir (Ülgen, 2010).

Geç Orta Çağ, büyük siyasi ve sosyal dönüşümlerin yaşandığı bir dönemdir. 14. yüzyılın ortalarında başlayan 'Kara Ölüm', Avrupa popülasyonunun büyük bir kısmını etkileyen ve milyonlarca insanın ölümüne sebep olan bir veba salgınıdır (Choonara, 2020). Bu salgın, sosyal blokta büyük değişikliklere yol açmış ve işçi sınıfının ehemmiyetini artırmıştır. Toprak sahipleri, azalan iş gücü nedeniyle işçileri daha iyi koşullarla çalıştırmaya mecbur kalmışlardır.

Yüzyıl Savaşları, 1337-1453 yıllarında İngiltere ve Fransa arasında süren uzun ve yıkıcı bir savaş dönemi olarak dikkat çekmektedir. Bu muharebe, Avrupa'da milli kimliklerin oluşumunda önemli bir rol üstlenmiştir. Aynı dönemde, Avrupa'nın çeşitli bölgelerinde iç çatışmalar ve isyanlar da yaşanmıştır (Alganer ve Yılmaz, 2016).

Geç Orta Çağ, Rönesans'ın da başlamasıyla bilim, sanat ve düşüncede yükselmelerin kaydedildiği bir dönem olma özelliğindedir. İtalya'da başlayan Rönesans, klasik Yunan ve Roma kültürlerine dönüşü teşvik etmiştir. Avrupa'da yeni bir entelektüel ve kültürel aksiyonun temelini atmıştır. Sanatçılar, bilim adamları ve filozoflar, insanlığın potansiyelini keşfetmeye ve dünyayı daha ihtiyatlı bir şekilde anlamaya odaklanmışlardır (Aslan, 2011).

Orta Çağ, Batı Avrupa tarihinin karmaşık ve çok yönlü bir dönemidir. Erken Orta Çağ'ın siyasi ve ekonomik karışıklığından Yüksek Orta Çağ'ın ekonomik ve kültürel yükselişine ve Geç Orta Çağ'ın büyük değişim ve transfigürasyon periyoduna kadar bu uzun süreç, Avrupa tarihinin dinamik ve çok tabakalı yapısını gözler önüne sermektedir (Günay, 2020). Orta Çağ, modern Avrupa'nın temellerinin atıldığı, feodal sistemin ve Hristiyanlığın toplum üzerinde izler oluşturduğu bir dönemdir. Aynı zamanda, bu dönemde vuku bulan bilimsel, kültürel ve sosyal gelişmeler, Rönesans'ın ve modern dünyanın doğuşunu hazırlamıştır. Orta Çağ'ı anlamak, tarihin derinliklerine inmek ve günümüz toplumunu daha iyi kavramak için kritik bir anahtar sunmaktadır.

Orta Çağ Avrupası

'Europa', popüler Yunan mitolojisinden aktarılmasıyla Fenikeli Tire kralının kızının dolayısıyla prensesin ismidir. Zeus, bu prensese gönül verir ve boğa kılığında onu Girit'e kaçıtır. Fazlaca çocukları da olur ve prenses, Girit kralı Asterion ile evlenir. Bu konudaki mitolojik anlatılardan hareketle Europa, sanat ve kültür dünyasında bir sembol haline gelmiş, kutsal bir figür olarak görülmeye başlanmıştır. Simge, kutsal/mübarek bir kavram haline gelerek zamanla "Europa" kelimesi, bir kültür ve uygarlık simgesi olarak kullanılmış ve Avrupa kıtası bu isimle anılmıştır. Ayrıca "Güneşin Battığı Yer" anlamını da taşıyan bu isim, modern dünyada medeniyet, çağdaşlık, refah, adalet ve gelişmişlik

gibi olumlu çağrışımlarla ilişkilendirilmiştir. Bu değerlerin somut bir ifadesi olarak günümüzde Avrupa Birliği, uluslararası bir kurum olarak bu idealleri sembolize etmektedir (Alganer ve Yılmaz, 2016).

Orta Çağ Avrupası, Batı Roma İmparatorluğu'nun çöküşü ile başlayan ve Rönesans ile sonlanan yaklaşık bin yıllık bir dönemi kapsamaktadır. Bu dönem, Avrupa'nın siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel yapısında yerleşik değişikliklere sahne olmuştur (Karta, 2020). Feodal ekolün hakim olduğu, dinin toplumsal hayatta merkezi bir vazifede bulunduğu ve büyük değişimlerin yaşandığı Orta Çağ, Avrupa tarihinin anlaşılması için nirengi noktası olan bir dönemdir.

Orta Çağ'ın başlangıcında, Batı Roma İmparatorluğu'nun çöküşü ile Avrupa, küçük krallıklar ve beyliklere bölünmüş bir yapıya bürünmüştür. Bu dönemde feodalizm, ana siyasi ve sosyal sistem olarak ortaya çıkmıştır (Ülgen, 2010). Feodalizm, lordlar ve vasallar arasındaki karşılıklı sadakat ve hizmet ilişkisine dayanan bir sistemdir. Lordlar, topraklarını koruma ve yönetme karşılığında vasallarına toprak verirken, vasallar da lordlarına askeri ve diğer hizmetlerle destek olmuşlardır (Durgun, 2017). Bu hiyerarşik inşa, toplumun temel yapılarından biriydi ve sosyal ilişkileri belirlemiştir..

Orta Çağ, genel anlamda dünyanın büyük bir kısmında farklı din ve mezheplerden de olsa mukaddesatçı insanların yaşadığı bir dönemdir. Doğuda İslam egemenliğinin ve halifenin kendini hissettirdiği aynı dönemde, batıda karşımıza Hristiyanlık ve Kilise çıkmaktadır. Bu yüzdendir ki bu çağda yaşanan her olayın/durumun arka planında dini otoriteler olmuştur. Dini kurumlar ile teologlar, dindar ve ahlaki açıdan üstün bir kuşak oluşturma emeliyle hareket etmiştir (Dündar, 2022).

Kilise, Orta Çağ Avrupası'nda büyük bir siyasi ve sosyal güce sahiptir. Katolik Kilisesi, sadece dini bir kurum olmanın ötesinde, eğitim, bilim ve sanatın koruyucusu ve yaygınlaştırıcısı olarak da önemli bir rol oynamıştır (Kara, 2022). Papalık, birçok Avrupa krallığı nezdinde manevi ve bazen de siyasi otoriteye sahiptir. Kilise, manastırlar aracılığıyla eğitim ve sağlık hizmetleri sunarak ayrıca sosyal yardım çalışmalarında da bulunmuştur (Dilik, 1988). Orta Çağ Avrupası'nda, evlenmek istemeyen, huzursuz hisseden ya da kendini bir yere ait görmek isteyen kadınların sığınabileceği tek yer 'kadın manastırları'ydı. Ancak, bu manastırlarda yaşayan kadınlar da sıkı bir denetim altında tutulmuşlardır ve hür şekilde hareket edememişlerdir. Ayrıca, bu manastırlar genellikle soylu ailelerin bekar ya da dul kadınlarına kapılarını açmaktadırlar (Ünal, 2023).

Klasik Çağ ile Rönesans Dönemi arasında yer alan Orta Çağ boyunca, Avrupa'da kilisenin İncil'i kendi yorumlarına göre düzenlemesi sonucu, kadın bedeni erkek bedenine kıyasla daha değersiz görülmüştür. Viktorya Dönemi'ne gelindiğinde, bu anlayış dogmatik düşüncelerden arınmış gibi görünse de, dönemin ahlaki kuralları ve erkek egemen toplumun sosyal hayattaki üstünlüğü nedeniyle kadın hala zayıf ve yetersiz bir figür olarak görülmüş, daha çok "bekaret" ve "annelik" kavramlarıyla tanımlanmıştır. Kadın bedeni üzerindeki bu denetim, Orta Çağ İngiltere'sinde erkek bedeninin fiziksel üstünlüğünün dini bir dogmaya dönüştürülmesiyle ilişkilendirilmiştir. İlk Çağ

Avrupası'nın aklı ve insanı merkeze alan yaklaşımına karşın Orta Çağ, Tanrı merkezli bir inanç dönemi olarak kilisenin dayattığı dogmatik düşüncelerle şekillenmiştir (Taşdelen ve Koca, 2015).

Edebiyat alanında, Orta Çağ'ın sonlarına doğru Dante Alighieri, Geoffrey Chaucer ve Christine de Pisan gibi yazarlar önemli eserler verdiler. Dante'nin "İlahi Komedi" adlı eseri, Orta Çağ edebiyatının zirvesi olarak kabul edilir ve Avrupa edebiyatının klasiklerinden biridir (Çaylı, 2021). Bilim ve felsefede skolastik düşünce, Orta Çağ'ın entelektüel hayatına hakim oldu. Skolastik düşünce, Hristiyan teolojisini klasik Yunan ve Roma felsefesi ile uzlaştırmaya çalıştı (Özkan, 2017).

Orta Çağ, Avrupa'nın bütünleşmesine yönelik fikirlerin ciddi şekilde tartışıldığı bir dönemdir. Bu dönemde, bazı düşünürler Avrupa'nın birliğine dair kuramsal yaklaşımlar ortaya koymuşlardır. Bunlardan biri, Fransız hukukçu Pierre Dubois (1253-1312) tarafından önerilen ve Avrupa'yı "Hristiyan Cumhuriyeti" şeklinde konfedere bir yapı olarak düzenlemeyi amaçlayan plandır. Dubois'in önerisinde, Hristiyanlık kuralları ve doktrinleri doğrultusunda Avrupalı prenslerden oluşan bir meclisin, kıtadaki devletlerarası uyuşmazlıkları çözmesi öngörülmüştür. Ayrıca, bu yapıda Papa'nın bir temyiz mahkemesi rolü üstlenmesi düşünülmüştür. Bu öneriler, dönemin en realist, uygulanabilir, tutarlı ve bugüne ilham kaynağı olan fikirleri arasında yer almıştır (McCormick, 2014).

Bir başka fikir ve öneri ise XV. yüzyılda Çek kralı George (1420-1471) ve diplomatı Antoine Marine tarafından sunulmuştur. Bu proje, Türklerin yarattığı tehdit karşısında bir savunma mekanizması kurulmasını ve Avrupa konfederasyonunun oluşturulmasını içermektedir. Projede, krallar ve prensler için bir konsey kurulması ve anlaşmazlıkların çözümü için bir mahkemenin görev yapması planlanmıştır (McCormick, 2014). XVI. yüzyılın sonlarına doğru, önemli bir başka fikir daha ortaya atılmıştır. Bu öneri, Duk de Sully (1560-1641) tarafından geliştirilmiş ve "Büyük Tasarım" adıyla anılmıştır. Tasarı, Avrupalı devletlerin yeniden yapılandırılmasını ve 66 üyeden oluşan, her üç yılda bir yenilenen bir "Avrupa Senatosu"nun kurulmasını öngörmüştür (Alganer ve Yılmaz, 2016).

Orta Çağ Avrupası, karmaşık ve çok yönlü bir dönemdir. Feodalizm, toplumun temel yapısını belirlemiş ve lordlar ile vasallar arasındaki ilişkiler, siyasi ve sosyal düzeni şekillendirmiştir. Kilise, sadece dini bir otorite olarak değil, aynı zamanda eğitim, bilim ve sanatın koruyucusu olarak da önemli bir rol oynamıştır. Ekonomik dinamikler, tarımda yapılan yenilikler ve ticaretin canlanması ile değişmiş, şehirler ve loncalar, ekonomik hayatın merkezi haline gelmiştir. Kültürel gelişmeler, Gotik mimari, edebiyat ve skolastik düşünce ile zenginleşmiştir (Rızaoğlu, 2012). Orta Çağ Avrupası, modern Avrupa'nın temellerini atan, dinamik ve çok katmanlı bir dönemdir.

Kadının erkekle eşit ve özdeş haklara sahip bir birey olarak kabul edilmesi tarihsel süreçte oldukça yeni bir düşünce olarak karşımıza çıkmaktadır. Orta Çağ Avrupası'nda görülen cinsiyet eşitsizliğinin kökenleri ise kadim çağlara kadar uzanmaktadır.

Aristoteles, doğadaki erkek cinsinin fiziksel olarak dışiden güçlü olduğu görüşünden yola çıkarak, bu durumu toplumsal ve aile yaşamına uyarlamanın gerekliliğini savunmuştur. Ona göre, toplum özdeş olmayan bireylerden oluştuğu için kadın, erkeğin statü olarak gerisinde yer almıştır (Özmen, 2023).

Aristokrasi

Tarihler boyu insan toplulukları gerek kritik kararlar vermekte, gerek sadece bir fikir vermesi amacıyla kendilerine liderler seçmişlerdir. Adı çoğu zaman ortak bir karara varmak dahi olsa her zaman son sözü birinin söylemesi veya düşünceleri ile bir şekilde insanları ikna ederek öncülük etmesi gerekmektedir. Bu kişiler, kritik kararların alınmasında söz sahibi olma haklarını, toplumdaki konumları ve sahip oldukları etkiler aracılığıyla meşrulaştırmışlardır.

Aristokrasi, halkın çıkarları için hareket eden belirli bir zümrenin yönetimi ve hem düşünsel hem de tarihi bağlamda monarşi ve demokrasinin zıttı olarak konumlanan bir yönetim biçimidir (Aktan, 2016). Bu sistem, yönetimin az sayıdaki en iyiler veya seçkinler tarafından yürütülmesini savunmuştur. Köklerini Platon ve Aristoteles'ten almaktadır. Eski Yunan siyasal teşkilatı olan polis; 'aile', 'Genos' ve 'Fraderi' aşamalarından sonra siyasi yapısını tamamlamıştır. Daha sonra kralların yönetimde zor durumlara düşmeleri ile birlikte önemli hususlarda kabile şeflerine ve/veya aile reislerine danışmaya başlamışlardır. Bu danışmalar zaman içerisinde alışkanlık haline gelmiş ve 'Aristokrat Sınıf' oluşmuştur (Duman, 2015). Orduların başında savaşan genç vatandaşları ifade etmek için ilk defa kökleri M.Ö. 5. yüzyıla kadar uzanan Atina kent devletinde kullanılmıştır (Şahin, 2010). Günümüzde Cambridge İngilizce Sözlüğü aristokrasiyi 'Yüksek bir sosyal statüye sahip olan insan sınıfı' olarak tanımlamaktadır.

Orduların başına geçen ve genç yaşta öne çıkan bu insanlar, bu başarılarını elbette fetihler çağına ve önemli olanın toprak güvenliği olduğu yıllara borçlu olabilirler. Liderlik ve yönetme becerisine sahip bu savaşçı insanlar, ülke menfaati güdülen konularda da söz hakkı sahibi olmaya başlıca adaylardandır. Peki, askeri lider olarak ordular yönetme imtiyazını nasıl aldılar? Aile fertlerinin halk ve yönetim ile kurduğu güçlü bağları sonucunda olabilmektedir. O zaman Aristokrasi, tipik olarak asil kökenli insanlardan oluşan, kalıtsal unvanlara ve makamlara sahip daha yüksek manada bir sınıftır ve hem statünün hem de gücün, güçlü kalıtsal ilkeler altında faaliyet gösteren az sayıda ailede yoğunlaştığı bir sistemdir (Van Wees ve Fisher, 2015).

Bir de aristokrasinin farklı bir yönü olan "Aristokratik Oligarşi" vardır ki aristokrasi ile benzerliği olmasına rağmen farkları karıştırılır. Aristokratik oligarşi ve aristokrasi, hem benzerliklere hem de farklılıklara sahip iki siyasi ve sosyal yönetim şeklidir. İkisi arasındaki temel farklar, yönetimdeki gücün dağılımı ve bu gücü kimin elinde tuttuğuna dairdir. Aristokratik oligarşi, aristokrasiden türemiş olup, gücün daha dar bir elit grup tarafından kontrol edildiği sistemdir (Sevli, 2021). Bu sistemde güç, yalnızca soylular arasında bile daha sınırlı bir gruba aittir. Oligarşi, genellikle mali güç, askeri güç veya siyasi nüfuz gibi faktörlerle desteklenir ve bu güçler aristokratların belirli bir kesimi tarafından kontrol edilir.

Orta Çağ Avrupası'nda Aristokrasi

Geçmişte birçok ülke, aristokratik sistemler ve/veya soyluların egemen olduğu yönetim biçimleri ile yönetilmiştir. Başlıca olarak Antik Yunan Dönemi'nden bahsedilebilir ve Atina yönetimi ile Sparta örnek gösterilebilmektedir. Sparta, Peloponez Yarımadası'nda yer alan bir Yunan şehir devleti olarak sahneye çıkmış ve çift başlı krallarla birlikte güçlü bir aristokratik yapıya sahiptir. Güç, "Eforlar" olarak bilinen beş seçkin tarafından paylaşılmıştır (Şeref, 2020). Atina'da da benzer bir yapı hakimdir. Atina, M.Ö. 6. yüzyılın ilk başlarında, iyice yoksullaşmış halk ile zengin ve dışlı toprak sahiplerini karşı karşıya getiren bir iç çatışmanın eşiğindeydi. Bu dönemde Atina, hem ekonomik hem de politik düşünülerden asilzade aristokratların (Eupatridai) kontrolü altına girmiştir. Yoksul kesim ise kazancını sağlamak için, zengin toprak sahiplerinden topraklarını kiralayıp, elde edilen mahsulün geliriyle toprak kiralalarını ödemeye çabalamıştır. Özellikle Solon'un reformlarına kadar, soylular (aristokratlar) yönetimi ellerinde tutmaktalardır. Ancak Solon'un reformları ile birlikte daha demokratik bir yapıya geçiş sağlanmıştır (Akıncı Öztürk, 2018).

Orta Çağ Avrupası'nda aristokrasi, toplumun en üst sınıfını oluşturan ve geniş topraklara sahip olan soylu ailelerden meydana gelmiştir. Aristokrasi, siyasi, ekonomik ve sosyal hayatta önemli bir rol oynamış, feodal sistemin temel taşlarından biri olmuştur (Koştu, 2019).

Orta Çağ'da aristokrasi, toprak mülkiyeti ve soyluluk unvanları aracılığıyla tanımlanmıştır. Soyluluk, genellikle kalıtsal olup, aileden aileye geçmektedir (Ülgen, 2020). Aristokratlar, krallara ve daha yüksek rütbeli lordlara bağlı olan, ancak kendi topraklarında bağımsız bir otoriteye sahip olan lordlardır. Bu lordlar, feodal sistemin temelini oluşturan sadakat ve hizmet ilişkileri aracılığıyla vasallarına toprak kiralat ve onları koruma karşılığında askeri hizmet beklemişlerdir (Durgun, 2017).

Aristokratlar, krallığın yönetiminde ve savunmasında önemli roller üstlenmişlerdir. Savaş zamanlarında, kendi ordularını kurar ve kralları için savaşmışlardır. Barış zamanlarında ise, topraklarının yönetimi, adaletin sağlanması ve köylülerin korunması gibi görevleri yerine getirirlerdi. Aristokratlar, aynı zamanda krallığın danışma meclislerinde yer alarak siyasi karar alma süreçlerine katılırlardı (Bozkan ve Güney, 2020).

Orta Çağ Avrupası'nda da bu yönetim şekli Venedik ve Feodal Krallıklar olarak kendini göstermiştir. Venedik bir oligarşi şeklinde yönetilmekte ve yönetii, "Büyük Konsey" olarak bilinen bir aristokrat grup tarafından işletilmekteydi. Orta Çağ Avrupası'nda birçok krallık ve bölge, feodal beyler ve soylular tarafından yönetiliyordu. Krallar, soyluların desteğine bağımlıydı, toprak sahipliği ve askeri güç, soylular arasında paylaştırılıyordu. Feodalite sisteminin ne olduğu hususunda zaman zaman çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Örneğin; feodal sistem için elzem çalışmalar gerçekleştiren Belçikalı tarihçi François Louis Ganshof feodal sistemi, "Aristokratlara ait bir sistem olduğu ve çoğunlukla alt tabakada bulunan kesimi ilgilendirmediği gibi, aristokratların aralarında gelişen asker ve toprak eksensli oluşmuş bir sistem" olarak belirtmiştir (Erez, 2017).

Orta Çağ aristokratlarının günlük yaşamı, büyük ölçüde topraklarının yönetimi ve sosyal etkinlikler etrafında şekillenmiştir. Aristokratlar, genellikle kalelerde veya büyük malikanelerde yaşarlar ve geniş bir hizmetçi kadrosuna sahip olmuşlardır (Erez, 2017). Bu kaleler, hem yaşam alanı hem de savunma yapısı olarak hizmet vermektedir.

Aristokratlar, aynı zamanda sanatı ve kültürü desteklemişlerdir. Şairler, müzisyenler ve sanatçılar, soyluların himayesinde çalışmış ve bu dönemde önemli eserler vermişlerdir (Işıktaş, 2015). Orta Çağ'ın aydın kesimleri ve felsefi alanları, kadınlara neredeyse tamamen kapalıdır. Kadınlar başlıca toplumdan ve okullardan dışlandıkları, konuşmaları dahi yasaklandığı için kadın edebiyatçı veya aydınlar çıkamamıştır (Şahin, 2021). Aristokrat kadınlar istisna olarak, genellikle edebi ve sanatsal faaliyetlerle ilgilenmiş, şiir ve müzikle uğraşmışlardır.

İngiltere de tarihte aristokrasi ile yönetilen önemli bir ülke olarak öne çıkmaktadır. İngiltere'nin tarihi boyunca aristokratik yapı ve soylular, yönetimde ve toplumda büyük bir etkiye sahip olmuşlardır (Dinçkol, 2021). Siyasi sistemdeki, toplumsal alışkanlıklardaki ve toplumun ekonomik altyapısındaki değişikliklere rağmen İngiliz aristokrasisi, 9. yüzyılın büyük kısmı boyunca özü itibarıyla siyasi olan, kendine özgü, uyumlu bir kültür sürdürmüştür. İster Tory, İskoç, Galli veya İrlandalı olsun, isterse de Katolik ya da Protestan, çok iyi derecede zengin ya da sadece rahat olan İngiliz aristokratları, yönetmenin hem kaderleri hem de görevleri olduğu inancını paylaşmışlardır. Bu anlayış, aristokratik yaşamın farklı alanlarında açık biçimde gözlemlenmektedir; örneğin mekânsal düzenlemeler ve yönetsel görev dağılımı gibi hususlarda. Bu ailelerdeki kadınlar, yalnızca yerel düzeyde değil, aynı zamanda metropol ve ulusal düzeyde de bu siyasi kültürün sürdürülmesinde önemli rol oynamışlardır (Reynolds, 1998).

Aristokratlar, zaman zaman krallarla ve diğer soylularla çatışmalar yaşamış ve bu çatışmalar, Orta Çağ Avrupası'nda siyasi dinamiklerin değişmesine yol açmıştır. Örneğin, İngiltere'de 1215'te imzalanan "Magna Carta", kral ile baronlar arasındaki güç dengesini yeniden tanımlamış ve modern hukukun temellerini atmıştır (Özkan, 2019).

Orta Çağ Avrupası'nda Aristokrasi Ve Kadın

Orta Çağ'da aristokrat kadınlar, toplumun üst sınıfında yer almalarına rağmen, toplumsal rollerinde ve haklarında kısıtlamalarla karşı karşıya kalmışlardır. Kilise, dönemin en güçlü otoritesi olarak, kendisinden farklı herhangi bir fikir veya güç odağını reddetmiştir. Bu bağlamda kadınlar, "şeytan," "büyücü" ya da "falci" gibi sıfatlarla damgalanarak baskının ve zulmün hedefi haline getirilmiştir (Ünal, 2023). Orta Çağ Avrupası'nda üç önemli hiyerarşi bulunmaktadır. Halk üzerinde kilisenin, kadın üzerinde erkeğin ve köylü üzerinde toprak sahibinin egemenliği mevcuttur. Orta Çağ'da var olmaya başlayan bu düşünceye göre kadın ebeler ise kilise dışı bir alt kültürü temsil etmekte olduklarından, var olan toplumsal düzen için potansiyel bir tehdit oluşturmaktaydılar (Ülgen, 2014).

Orta Çağ'a geldiğimizde "Cadı – Kadın" birbirleriyle özdeşleşen kelimeler olmuşlardır. Burada Kilise'nin rolü çok önemli olmuştur. Çünkü o dönemlerde Kilise otoritesini

yitirmeye başladığı anda tekrar sağlamak yolları aramışlardır. Kilise, toplumsal denetimini artırmak için genellikle kadınları hedef almıştır. Kilise için bu tutumlarına bir dayanak olmuş bazı hususlar da mevcuttur. Skolastik düşüncenin mühim isimlerinden biri olan Hristiyan filozof Thomas Aquinas'a göre kadın, iki kat daha az kıymetlidir. İlk olarak 'yaratılışı', "doğal" yapısı gereği erkekten daha değersiz görülmüştür. Görülen bu itibarsızlığı perçinleyen diğer bir boyut da ilk kadın Havva'nın mesuliyeti olan o ilk günah bilinmiştir (Kubilay, 2023). Buna dayanaklardan biri belirtilen noktada Hz. Havva ve Hz. Adem'den itibaren baz alınır ve oradan bir 'Günah' olarak yola çıkılmıştır. Dolayısı ile kadınları da bu noktada parantez açacak olursak Hz. Havva'nın yeryüzündeki temsilcileri olarak görmüşlerdir. Haliyle kadınlar, doğuştan günahkar olarak addedilmiş ve bir günahın temsilcileri olarak görülmüştür. Kadınlar, aşağılık varlıklar olarak değerlendirilmiş, dönemin sosyal ve dini normları çerçevesinde çeşitli haklardan yoksun bırakılmışlardır. Kilisede bile eşleri yanlarında olmadan konuşmalarına müsaade edilmemiştir. Anatomik olarak sahip olunan özellikleri (regl, lohusalık vb.) bile, onların deyimiyle 'Tanrı tarafından kendilerine verilmiş bir ceza' olarak görülmüştür (Ülgen, 2023).

Kadınların statüsü bu dönemde büyük ölçüde aileleri ve eşlerinin konumuna bağlanmıştır. Evlilik, siyasi ittifaklar kurma ve toprak sahipliğini genişletme aracı olarak görülmüşlerdir. Kadınlar, bu yol ile ailelerine ekonomik ve siyasi güç kazandırma görevini üstlenmişlerdir (Tuncay, 2019). Soylu kadınların sosyal konumları, evlilik yaparken çeyiz olarak ne kadar toprak getirdiklerine bağlı olarak değişken olmuştur. Çünkü o dönemde toprak sahibi olmak, güç sahibi olmakla eş anlamlı görülmüştür; bir kişinin yaşam kalitesi ve özerk olma durumu, ait olduğu üst sınıf arasında işgal ettiği yere bağlı olarak önemli oranda değişebilmektedir. Aristokrat kadınlar, eşlerinin yokluğunda veya genç yaşta dul kalmaları durumunda toprakların yönetiminde önemli rol oynayabilmişlerdir. Bu dönemde bazı kadınlar, ailelerinin mülklerini idare etme ve koruma sorumluluğunu üstlenmişlerdir. Ancak bu durumlar, genellikle istisnai olup, çoğu aristokrat kadın, toplumsal normlar ve aile baskıları nedeniyle sınırlı bir özgürlüğe sahip olmuştur (Akagündüz, 2012).

Orta Çağ Avrupası'nda kadınların toplumsal ve hukuki konumlarına bakıldığında, o dönemin genel anlayışında kadın ve erkeğin eşit görülmediği dikkat çekmektedir. Kadınlar, erkeklerle denk haklara sahip bir birey olarak kabul edilmemiştir. Bu bağlamda, 'Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi'nin ilk maddesinde yer alan "Her insan hür ve özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğar" ilkesinin, Orta Çağ kadınlarının gerçekliğinde yankı bulabilmesi için uzun bir tarihsel süreç gerekmiştir (Özmen, 2023).

Erkekler 14 - 21 yaşları arası bir şövalye için toprak sahibi veya emekçi olarak görev almış, silahlar konusunda yardımcı olmuş, atlarla ilgilenmiş, peşinen de at sürmeyi, avlanmayı ve savaşmayı öğrenmişlerdir. Yapılan tüm bu eğitimden kasıt, soylu bloğu aristokrasiye yerleştirmektir (Butts, 1955). Soylu bloğun kadınları ise fizyolojik olarak eğitilmemişlerdir. Soylu sınıf kızları dans, dini eğitim, şarkı söyleme, nezaket ve enstrümantal müzik dersleri almışlardır. Ayrıca dikiş nakış, dokuma ve örgü, el sanatı ve

evlerinde görev alan hizmetçileri idare etme mevzularında yetiştirilmişlerdir. Aldıkları bu talimler ise bir soylu eşi olarak tamamen onların hayatlarına ayak uydurabilme düşüncesiyledir (Memiş ve Yıldırım, 2011).

Aristokrat kadınların günlük yaşamı, büyük ölçüde malikanede ve sosyal etkinliklerde geçmektedir. Kadınlar, evin yönetiminde aktif rol oynar, hizmetçilerin çalışmalarını denetler ve günlük işlerin düzenlenmesini sağlamışlardır. Ayrıca, çocukların eğitimi ve bakımı da onların sorumluluğunda olmuştur. Kadınlar, genellikle müzik, edebiyat ve el sanatları ile uğraşarak kültürel yaşamın bir parçası olmuşlardır (Canko, 2016).

Bazı aristokrat kadınlar, ekonomik faaliyetlerde daha aktif rol alarak, ticaretle uğraşmış ve kendi adlarına gelir elde etmişlerdir. Örneğin, İtalyan şehir devletlerinde bazı soylu kadınlar, tekstil üretimi ve ticaretinde önemli başarılar elde etmişlerdir (Faulkner, 2016). Ancak, genel olarak ekonomik faaliyetler ve ticaret, erkeklerin hakimiyetinde kalmış ve kadınların bu alandaki etkinlikleri sınırlı olmuştur (Harman, 2019).

Orta Çağ'da aristokrat kadınlar, kültürel ve dini hayatta da önemli roller üstlenmişlerdir. Kadınlar, edebi eserler yazarak, müzik ve sanatla ilgilenerek kültürel hayata katkıda bulunmuşlardır. Örneğin, 12. yüzyılda yaşayan Hildegard Von Bingen, önemli bir mistik, yazar ve besteci olarak ün yapmıştır. Hildegard, dini vizyonları ve yazıları ile dönemin önemli dini figürlerinden biri olmuştur (Yıldız ve Alpaslan, 2021).

Orta Çağ Avrupası'nda aristokrat kadınlar, toplumsal yapının ve feodal sistemin içinde önemli ancak sınırlı bir konuma sahiptir. Kadınlar için bu, bir erkeğin hâkimiyetinden çıkıp diğerinin hâkimiyetine girmek demektir. Kadınların toplumsal statüsü, aile ve eşlerinin konumuna bağlıdır; evlilik, ekonomik ve siyasi ittifakların temel aracıdır. Orta Çağ'da aristokrat kadınların yaşamı, dönemin sosyal, ekonomik ve kültürel dinamikleri tarafından şekillendirilmiş ve bu dinamikler, kadınların toplumsal statüsü ve günlük yaşamında belirleyici olmuştur (Ülgen, 2020). Aristokrat kadınlar, Orta Çağ Avrupası'nın sosyal dokusunun ve tarihsel sürecinin anlaşılmasında önemli bir rol oynamışlardır.

Aristokrat kadınların, özellikle kraliyet ailesi üyelerinin ve soylu unvanlarına sahip olanların ünlü olmalarının ve dikkat çekmelerinin birkaç temel nedeni bulunmaktadır. Bunlar soylu doğum ve tarihi-kültürel önemdir. Aristokratlar genellikle soylu ailelerde doğar ve unvanları miras almışlardır (Sakinmaz, 2019). Bu, onların doğuştan itibaren dikkat çekmelerine neden olmuştur. Zenginlerin ve kralların kızları, eşleri, anneleri ve kız kardeşleri, Karolenj (Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu'nun başlangıcı olan imparatorluk) dünyasındaki güçlülerin çevrelerine kabul edilenler gibi aristokrattır ve çağdaşları, geniş topraklara, taşınabilir servete veya yüksek makamlara sahip olanları asil olarak kabul etmişlerdir (Garver, 2012). Kraliyet aileleri ve soylular, tarihsel olarak toplumun en üst tabakasında yer almışlardır. Genellikle ülkelerinin tarih ve kültüründe önemli rol oynamışlardır. Bu ailelerin üyeleri, toplumun dikkatini çekmeye devam eder çünkü tarihsel bağları ve kültürel mirasları bulunmaktadır.

Orta Çağ Avrupası'nın Aristokrat Kadınları

Eleanor of Aquitaine (1122-1204), Fransa ve İngiltere'de kraliçe olan, hem Fransa Kralı Louis 7'nin eşi hem de İngiltere Kralı 2. Henry'nin eşi olarak bilinmektedir. 1152'de, Louis 7'nin Eleanor'u 12. yüzyılın evlilik politikasıyla yeniden tanıştırmasının ardından Eleanor, Normandiya Dükü olan ve yakında İngiltere Kralı 2. Henry olacak Anjou'lu Henry ile hızlı bir şekilde ikinci evliliğine başlamıştır. Bu evlilik, Henry'nin oğullarını, kralın oğulları arasında zenginlik ve gücün daha kesin bir şekilde yeniden dağıtılması gerektiğine ikna edici olmuştur. Ancak, Eleanor, İngiltere'de on beş yıl boyunca belirsiz bir hapis cezasına çarptırılmıştır. Yaşlanan bir dul olarak, Angevin topraklarının sürekliliğini güçlü bir şekilde sağlamıştır. Aquitaine'deki lordluğunu korudu, 1194'te Richard 1'in serbest bırakılması için gereken fidyeyi toparlayarak ve 1199'da oğlu John'un İngiliz tahtına geçmesiyle diğer Angevin topraklarına ilişkin iddiasını desteklemek için harekete geçmiştir. Eleanor, Orta Çağ Avrupası'nda, döneminden önce veya sonra, bu kadar geniş ve farklı bölgeler üzerinde bu kadar belirleyici bir etkiye sahip çok az kadından biridir. Güçlü bir politik figür ve kültürel destekleyici olarak tanınmıştır (Wheeler ve Parsons, 2016).

Matilda (1102-1167), İngiltere'de tartışmalı bir kraliçe olarak bilinmektedir. Kral Henry 1'in kızı ve kısa bir süre için İngiltere'nin hükümdarıdır. Babası Henry 1'in 1135'te ölümü sonrası, Matilda'nın taht hakkı, kuzeni Stephen of Blois tarafından engellenmiştir. Bu durum, İngiltere'de "Anarchy" (Kaos) dönemi olarak bilinen bir iç savaşa yol açmıştır. Matilda, taht için mücadele etmiş ve bir süre İngiltere'nin büyük bir kısmını kontrol etmiştir. Ölümünden sonra, oğlu Henry 2, Plantagenet Hanedanı'nın kurucusu olmuştur (Dark, 2005).

Blanche of Castile (1188-1252), Kastilya Kralı Alfonso 8'in kızı, Henry 2'nin Plantagenet ve Aquitaine'li Eleanor'un torunu olarak, 1200 yılında gelecekteki Fransa Kralı Louis 8 ile evlenmiştir. Kocasının 1223'ten 1226'ya kadar süren kısa saltanatı sırasında 3 yıl boyunca kraliçe eşi olarak görev yapmıştır. Kocasının ölüm döşegindeyken, Fransa krallığının yönetimini ve varisi 12 yaşındaki Louis 9'un bakımını Blanche'a bırakmıştır. Louis 9, 1248'de Haçlı Seferi'ne çıktığında krallığı bir kez daha annesine bırakmıştır. Blanche, Orta Çağ'ın en güçlü kadınlarından biri olarak, yönetiminin sertliği, kararlılığı ve adaletiyle tanınmıştır. Fransız kraliyet ailesinin önemli bir üyesi olarak sayılmaktadır (Grant, 2018).

Isabella of France (1295-1358), Mayıs ve Kasım 1295 arasında, Fransa Kralı Philip 4 ve Navarre'lı Joan 1'in kızı olarak doğmuştur. Küçük yaşta, Papa Boniface 8'in himayesinde İngiltere Krallığı'nın varisi Edward 2 ile evlendirme sözü verilmiştir. Papa, bu kraliyet nikahını, Hristiyanlığın en güçlü krallıkları olan İngiltere ile Fransa arasındaki bitmek bilmeyen çatışmalar için ideal bir çözüm olarak ve haçlı seferinin yenilenmesinin anahtarı olarak görmüştür. Isabella, 25 Ocak 1308'de Edward 11 ile evlenmiştir. Bu evlilikte Isabella 12 veya 13 yaşında olup tören, hem ihtişamı hem de aralarında kraliçenin babası Philip 4'ün de bulunduğu dönemin önde gelen siyasi şahsiyetlerinin varlığı nedeniyle çağdaş kayıtlarda büyük ilgi görmüştür. Isabella, Fransa Kraliçesi ve İngiltere'nin

tarihinde önemli bir figür olmuştur. Eşinin tahttan indirilmesine ve oğlunun hükümetine katkıda bulunmuştur (Menache, 2021).

Joan of Arc (1412-1431), Fransız halk kahramanı ve azize olarak bilinmektedir. Yüz Yıl Savaşları sırasında Fransa'nın ulusal birliğini sağlamak için büyük bir rol oynamıştır. Kraliyet ailesinin bir üyesi olmasa da, aristokratik ve politik bağlamda önemli bir figürdür. Joan of Arc'ı etkileyici bulan ve onun zamanının birçok erkek kurumunun ona yönelik muamelesini negatif olarak gören bir vatansever Fransız milliyetçisi, Hristiyan ya da feminist olmak zorunda değildir. 17 yaşında bir köylü olarak bir ordunun komutasını üstlenmesi (İç Savaş'tan kaçan Mark Twain'i hayrete düşüren bir durumdur) ve 17 yaşında diri diri yakılması, sonunda kazanmalarına rağmen, onun sadece genç ve kadın değil, aynı zamanda ülkesini kurtarmak için yola çıkan bir köylü olması, dönemin erkeklerini hayal kırıklığına uğratmıştır. Duruşmalarının transkriptleri sayesinde, onun kısa yaşamına dair, kendi zamanından önceki herhangi bir insan hakkında bildiğimizden daha fazla ayrıntıya sahibiz olunmuştur (Pernoud ve Clin, 1999).

Catherine of Aragon (1485-1536), İspanyol bir prenses ve İngiltere Kralı Henry 8'in ilk karısıdır. 1485'te Kastilya Kraliçesi Isabella 1 ve Aragon Kralı Ferdinand 2'nin kızı olarak dünyaya gelen Catherine, İngiltere'nin siyasi ve dini tarihinde önemli bir rol oynamıştır. Aynı zamanda İngiltere'nin ilk kraliçelerinden biridir. İngiltere'nin 'Reformasyon Dönemi'nde önemli bir rol oynamıştır (Tremlett, 2010).

Bu kadınlar, dönemlerinin politik, sosyal ve kültürel gelişimlerinde önemli roller üstlenmiş, güç dinamiklerini etkilemiş ve tarih boyunca unutulmaz izler bırakmışlardır. Orta Çağ'da kadınların aristokrasiye kendi yetenekleri ve başarılarıyla girmesi, genellikle nadir bir durumdur çünkü aristokratik pozisyonlar genellikle ailevi bağlarla elde edilmektedir. Ancak bazı kadınlar, kendi becerileri ve etkileri sayesinde önemli bir konum kazanmışlardır.

Hildegard von Bingen (1098-1179), bir mistik, yazar ve besteci olarak tanınmaktadır. Almanya'da doğmuş, bir rahibe olarak etkili bir entelektüel ve dini lider olmuştur. Kendi bilgisi ve yetenekleriyle büyük bir etki yaratmış ve geniş bir etki alanı kazanmıştır (Diers, 1998).

Christine de Pisan (1364-1430), Orta Çağ'da tanınmış bir yazar ve şairdir. Eserleri, özellikle kadınların toplumdaki rolü ve hakları üzerine odaklanmıştır. En eski feminist yazılardan biri olarak kabul edilen eserleri arasında romanlar, şiirler ve biyografiler yer alır, ayrıca edebi, tarihi, felsefi, politik ve dini incelemeler ile analizler kaleme almıştır. Kendi yazarlık ve entelektüel başarılarıyla tanınmış, aristokrat çevrelerde önemli bir figür haline gelmiştir. Christine de Pisan eserlerini öğrenme aşkı ve bilgi dünyasına yaptığı yolculuklarda yaşadığı tatminle doldurmuştur. Ancak özellikle kadınların eğitimi ve davranışlarıyla ilgilenen Christine, kendi dünyasının kadınlara öğrenmeyi ve bilgiyi tavsiye etmede başarısız olmuştur. 'Yüz Yıl Savaşları' sırasında, sürekli olarak sivil ve uluslararası çekişmenin eşiğinde olan bir nesil için, 'Kara Ölüm' ün yıkımlarından kurtulmaya çalışan bir nesil için yazmıştır. Kadınlar Fransız toplumunun yeniden nüfusu,

ekonomik üretimi ve hukuki istikrarı için hayati öneme sahiptir. Ancak Christine, aynı zamanda kadınlar için "öğrenmenin" hümanizm içinde tartışma konusu haline geldiği bir zamanda da yaşamıştır (Bell, 1976).

Margery Kempe (1373-1438), İngiltere'de yaşayan bir mistik ve yazardır. Kendi dini vizyonları ve mistik deneyimleriyle tanınmış ve yazdığı "The Book of Margery Kempe" ile büyük bir etki yaratmıştır. Kendi manevi ve entelektüel başarıları sayesinde dikkat çekmiştir (Kempe, 2004).

Bu kadınlar, Orta Çağ'da kendi yetenekleri, bilgileri ve kişisel başarıları sayesinde aristokratik veya sosyal statü kazanmışlardır. Aile bağlarının ötesinde kendi etkilerini ve başarılarını göstermişlerdir. Birçoğu doğumları ile değil emekleri ile kazandıkları şöhreti yaşayarak zamanlarını geçirmişlerdir.

Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışma, Orta Çağ Avrupası'nda aristokrasi ve kadın konusunu tarihsel, toplumsal ve kültürel bağlamda ele alarak, dönemin kadınlarının toplumsal rollerine ve haklarına dair sınırlı da olsa etkili bir perspektif sunmaktadır. Feodal sistemin hiyerarşik yapısı içinde aristokrat kadınların, ailevi bağlar ve evlilikler yoluyla sınırlı bir güce sahip olduğu, ancak bu gücün siyasi, ekonomik ve kültürel yapılar üzerindeki etkisinin göz ardı edilmeyecek derecede önemli olduğu ortaya konulmuştur.

Tüm bu açıklamalar ve örnekler neticesinde aileden gelen soyluluk olmadan aristokrasiye dahil olmak, özellikle evlilik veya hükümet tarafından verilen unvanlar yoluyla mümkün olmuştur. Bu tür kişiler, başarıları, etkileri veya ilişkileri sayesinde aristokratik statü kazanabilirler. Bu da aristokrasinin bazen değişebilir ve genişleyebilir bir kavram olduğunu göstermektedir (Çevikbaş, 2012).

Yönetimin bu az da olsa değişken ve esnek yapısından istifade ile kadınların toplumsal kalkınmada aktif rol oynamaları açısından gayret gerektirmektedir. Kadınların bu kronolojisine bakıldığında külfetsiz bir yaşam sürdüklerini söylemek doğru olmamaktadır. Özellikle patriarkal döneme geçişin beraberinde kadınlara yönelik zorbalık ve zulümlerin arttığını, kadının hem vücuduna hem de düşüncelerine egemen olma gayretinin ön plana çıktığını görmek mümkündür (Aksan, 2022).

Çalışmada ele alınan Aquitaineli Eleanor, Joan of Arc ve Pisan'dan Christine gibi figürler, kadınların Orta Çağ'daki baskın toplumsal cinsiyet normlarına rağmen liderlik ve entelektüel alanda nasıl bir etki yarattığını somutlaştırmaktadır. Bu durum, aristokrasi gibi kapalı ve seçkin bir sistemin bile kadınları için sınırlı fırsat sunabildiğini göstermektedir. Ancak bu fırsatlar çoğunlukla kadınların bireysel başarılarından ziyade ailelerinin konumu ve erkek egemen sistemdeki güç ilişkileriyle belirlenmiştir.

Her ne kadar bu çalışma dönemin aristokrat kadınlarının toplumsal statüsü ve etkisini geniş bir perspektif ile ele alsada da, kaynakların sınırlılığı nedeniyle daha derinlemesine analizler yapılamamıştır. Birincil kaynaklara dayalı çalışmalar ve Orta Çağ'ın farklı

bölgelerinde bulunmuş kadınların yaşamlarına karşılaştırmalı dair analizler gelecekteki araştırmalar için önemli bir alan oluşturabilmektedir.

Aristokrat kadınların toplumda oynadığı roller, sadece tarihsel ve kültürel bağlamla sınırlı kalmamış, aynı zamanda modern dünyada da etkilerini sürdürmüştür. Bu kadınlar, eğitim, sağlık, bilim, politika ve sanat gibi farklı alanlarda gösterdikleri başarılarla, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları mücadelesinde önemli figürler haline gelmişlerdir (Karaaslan, 2015). Özellikle son yüzyılda, kadınların eğitim ve çalışma hayatına katılımının artmasıyla birlikte, aristokratik yapıların içinde ve dışında kadınların liderlik rollerine daha fazla erişim sağladığı görülmektedir.

Sonuç olarak, Orta Çağ Avrupası'nda kadınların bireysel ve toplumsal rollerini anlamak için tarihsel bir çerçeve, bu çalışma ile sunulmak istenmiştir. Kadınların liderlik ve güç yapılarındaki yerlerini görünür kılarak, geçmişten günümüze uzanan toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini sorgulamayı amaçlamaktadır. Bahsedilen bu kadın figürleri yalnızca tarihsel ilgi unsurları değil, aynı zamanda bugünün ve yarının kadın hakları mücadeleleri için ilham kaynağı olma özelliği barındırmaktadır. Bu durum, kadınların toplumda daha eşit bir yer edinme mücadelesinde önemli bir örnek teşkil etmekte, gelecekte kadınların toplumsal ve siyasi hayatta daha fazla söz sahibi olmaları için ilham kaynağı olabilme özelliği taşımaktadır. Kadınların liderlikteki rolü, sadece aristokratik yapılarda değil, tüm toplumlarda kabul edilerek ve desteklenerek daha ileri seviyeye taşınabilmektedir.

2018-2022 tarihleri arasında 'Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği' görevini yürüten, Şili'nin ilk kadın cumhurbaşkanı Michelle Bachelet'in de bahsettiği gibi:

"Bir ülkenin ekonomisi, beşeri sermayesine dayanır. Eğer kadınlara yeterli sağlık, eğitim ve iş olanakları sunmuyorsanız, potansiyelinizin yarısını kaybedersiniz. Cinsiyet eşitliği ve kadın hakları ekonomik kalkınmanın temelidir."

Kaynaklar

- Akagündüz, Ü. (2012). II. Meşrutiyet Dönemi Düşünce Ve Kadın Dergilerinde Kadın Tartışmaları: 1908-1918.
- Akıncı Öztürk, E. (2018). Solon Ve Tarafsızlık Karşıtı Yasası. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Aksan, Y. (2022). Görünmeyen Kadınların Yazgısı: Fahişeler Orta Çağ Avrupası'nda Hukuksal Ve Toplumsal Konumları. *Marmara Üniversitesi Kadın Ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 1-16.
- Aktan, C. C. (2016). İdeal Bir Siyasal Yönetim Düzeni Ve Anayasal Demokrasi. *Hukuk Ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 8 (2), 1-20.

- Alganer, Y., & Yılmaz, Ç. (2016). Avrupa’da Birlik Ve Bütünleşme Hareketleri. *Journal Of Life Economics*, 3(1), 93-114.
- Aslan, G. (2011). Ortaçağdan Günümüze “Modernite”: Doğuşu Ve Doğası. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (7), 10-26.
- Bell, S. G. (1976). Christine De Pisan (1364-1430): Humanism And The Problem Of A Studious Woman. *Feminist Studies*, 3(3/4), 173-184.
- Bozkan, Y., & Güney, E. M. (2020). Roma İmparatorluğu’nda Germania Eyaletleri’nin Kuruluş Süreci Caesar’dan Domitianus’a Kadar.
- Butts, R. F. (1955). *A Cultural History Of Western Education*. Mcgraw-Hill Book Company.
- Canko, D. M. (2016). Bizans' Ta Kadın Sanatçılar. *Sanat Tarihi Dergisi*, 25(1), 111-138.
- Choonara, J. (2020). Pandemiler Zamanında Sosyalizm. *Nisan 2020 Sayı 6 10 Tl*, 23.
- Çaylı, M. (2021). Bir Haçlının Rüyası; Philippe De Mezières Ve Haçlılar (*Yeditepe Yayınevi*). Yeditepe Yayınevi.
- Çevikbaş, S. (2012). *Platon Ve Aristoteles'in Devlet Anlayışlarının Karşılaştırılması* Erol Bayoğlu (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi.
- Dark, P. A. (2005). The Career Of Matilda Of Boulogne As Countess And Queen İn England, 1135-1152 (*Doctoral Dissertation, University Of Oxford*).
- Diers, M. (1998). Hildegard Von Bingen. *Dt. Taschenbuch Verlag*.
- Dilik, S. (1988). Sosyal Güvenliğin Tarihsel Gelişimi. *Ankara Üniversitesi Sbf Dergisi*, 43(01).
- Dinçkol, B. (2021). İngiltere’de Parlamenter Monarşinin Erken Dönemi. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 27(2), 877-897.
- Duman, S. (2015). İslâm Öncesi Türk Devletleri’nde Aristokrat Cumhuriyet Gerçeği. *Giresun Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 1(1), 51-66.
- Durgun, F. (2017). Geç Ortaçağ İngiliz Toplumunu Anlamak: Tarih Yazıcılığında Bastard Feudalism Kavramının Gelişimi. *Tarih İncelemeleri Dergisi*, 32(1), 47-72.
- Dündar, D. G. (2022). Orta Çağ Avrupası’nın Sıradan Kadınları Ve Nefret Abideleri: Fahişeler. *Social Sciences Studies Journal (Sssjournal)*, 8(100), 2412-2426.

- Erez, E. (2017). *Feodal sistemin sosyal hayat üzerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Faulkner, N. (2016). Marksist Dünya Tarihi: Neandertallerden Neoliberallere. *Yordam Kitap*.
- Garver, V. L. (2012). Women And Aristocratic Culture In The Carolingian World. *Cornell University Press*.
- Gülcan, N. Y. (2019). Ortaçağ Avrupa'sında Skolastik Felsefe Ve Gotik Mimari. *Social Sciences*, 14(5), 2225-2234.
- Grant, L. (2016). *Blanche of Castile: Queen of France*. Yale University Press.
- Günay, E. (2020). Orta Çağ Toplamlarının İktisadi Uygulamaları İle İktisadi Düşüncelerinin Özellikleri: Orta Çağ'da İslam Ve Batı Medeniyeti Karşılaştırması. *Journal Of Islamic Research*.(1), 72-88.
- Harman, C. (2019). *Halkların Dünya Tarihi: Taş Devri'nden Yeni Binyıla*. Yordam Kitap.
- Işıktaş, B. (2015). Avrupa'da Devrimler Çağında Toplumsal Değişim, Kültür Ve Müzik Yaşamına Dair Notlar. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 158-172.
- Karaaslan, Ü. (2015). *19. Yüzyılda Batı'da Kadın Hakları Hareketinin Tarihsel Gelişimi* (Master's Thesis, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Kara, A. (2022). Ortaçağ Hristiyan Siyasal İktidar Düşüncesinde Meşruiyet Sorunu Ve İki Kılıç Kuramı. *Journal Of Academic Social Science Studies*, 15(92).
- Karta, N. (2020). Ortaçağ Batı Avrupa'da Ekonomi. *Araştırmalar*, 100.
- Kempe, M. (2004). *The Book of Margery Kempe*. DS Brewer.
- Koştı, M. (2019). *Erken Ortaçağ Avrupa'sında Ünlü Ziyafetler* (Master's Thesis, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Kubılay, S. (2023). Tarihi Perspektiften Bilim Dünyasında Kadının Yeri. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 42(73), 383-406.
- McCormick, John (2014), Avrupa Birliği'ni Anlamak, Yusuf Şahin Ve Hasan Hüseyin Şahin (Çev.), *Bigbang Yayınları*, Ankara.
- Memiş, U. A., & Yıldırım, İ. (2011). Batı Kùltürlerinde Kadınların Spora Katılımlarının Tarihsel Gelişimi. *Gazi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(3), 17-26.

- Menache, S. (2012). Isabella Of France, Queen Of England. A Postscript. *Revue Belge De Philologie Et D'histoire*, 90(2), 493-512.
- Meydan, E. & Güç, A. (2021). Roma Katolik Kilisesi'nde Enterdi Uygulamaları. *Oksident*, 3(2), 83-104.
- Özkan, E. (2019). *Modern İktidarın Yasası Olarak İnsan Haklarının Kurgulanması* (Master's Thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Özkan, M. S. (2017). Orta Çağ'da Batı Dünyasında Otoritenin Sorunsallığı Tarihi Ve Felsefi Bir Çözümleme. *Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(8), 94-134.
- Özmen, S. (2023). Orta Çağ Avrupa'sında İnsan Hakları. *Türkiye İnsan Hakları Ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi*, 6(10), 143-164.
- Pernoud, R. & Clin, M. V. (1999). *Joan Of Arc: Her Story*. Palgrave Macmillan.
- Reynolds, K. D. (1998). *Aristocratic Women And Political Society In Victorian Britain*. Oxford Historical Monographs.
- Rızaoğlu, D. (2012). *Uzakdoğu Ve Batı Kültürlerinde Hacim Tasarımlarının Tarihsel Süreçte Ve Yaşam Biçimleri Doğrultusunda İrdelenmesi* (Master's Thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Rukancı, F. & Anameriç, H. (2004). Ortaçağda İlk Üniversiteler: Studium Generale. *Felsefe Dünyası*, (39), 72-88.
- Sakınmaz, S. (2019). Atinalı Solon Ve Aristoteles' İn Yasa Ve Adalet Anlayışı.
- Sevli, S. G. (2021). Platon'un Devlet'ini Bir Siyasal Program Olarak Okuma Girişimi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (60), 633-665.
- Şahin, B. (2021). Ortaçağ Yazınsal Ürünlerinde Toplumsal Cinsiyetin İzleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tarih Dergisi*, 4(1), 1-18.
- Şahin, E. (2010). Platon Ve Fârâbî'de Aristokrasi. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 51(1), 111-130.
- Şeref, C. (2020). Rousseaucu Logosantizm Ve Lakonofili: Sparta Bir Mitik Ütopya Mıdır Politik Ütopya Mı? *Flsf Felsefe Ve Sosyal Bilimler Dergisi*, (30), 195-222.
- Tan, Ö. (2018). Demokrasinin Soğuk Yüzü: İki Savaş Arası Dönemde Almanya'da Demokrasi Uygulamaları.

- Taşdelen, P., & Koca, C. (2015). Viktorya Dönemi İngiltere'sinde Kadın Bedeni Politikaları Ve Kadınların Spora Katılımı. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 32(1), 205-214.
- Topdemir, H. G. (2012). Ortaçağ Uygarlıklarında Bilgi Ve Bilim. *Bilim Ve Teknik*, 51(1), 72-75.
- Tuncay, R. (2019). Ortaçağ Avrupası'nda Ve Orta Asya'sında Kadın Algısı.
- Ulutaş, B. (2023). IV. Haçlı Seferi'nin Sonuçları.
- Ülgen, P. (2010). Geç Orta Çağ Avrupası'nın Meşhur Ve Gizemli Şehri Paris.
- Ülgen, P. (2010). Orta Çağ Avrupası'nda Feodal Sisteme Genel Bir Bakış. *Mukaddime*, 1(1), 1-18.
- Ülgen, P. (2014). Orta Çağ Avrupası'nın Önemli Kadın Hekimlerinden Biri: Trotula. *Tarihten İzler*, 133.
- Ülgen, P. (2020). *Orta Çağ Avrupası'nda Kölelik*. Yeditepe Yayınevi.
- Ülgen, P. (2023). Orta Çağ Avrupası'nda Kadın | Yön Veren Kadınlar, (Vav Tv).
- Ünal, B. Ç. (2023). Orta Çağ Avrupası'nda Mistik Bir Oluşum: Beguineler. *Etüt Dergisi*, (6), 9-19.
- Van Wees, J. G. B., & Fisher, N. (2015). The Trouble With 'aristocracy'. *Classical Press Of Wales*.
- Yıldız, S. & Alpaslan, L. (2021). Hıristiyan Mistiği Bingen'li Hildegard: *Bibliyometrik Analiz*.
- Zenginoğlu, S. (2022). Şarlman Ve Pirenne Tezi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 10(32), 232-240.
- Wheeler, B. & Parsons, J. C. (Eds.). (2016). *Eleanor of Aquitaine: lord and lady*. Springer.
- Wood, E. M. (2017). *Yurttaşlardan Lordlara: Eskiçağlardan Ortaçağlara Batı Siyasi Düşüncesinin Toplumsal Tarihi*. Yordam Kitap.